

CULTURAL STUDIES

GRANT PROGRAMME OF THE UKRAINIAN CULTURAL FOUNDATION IN THE TIME OF WAR: PECULIARITIES AND PROSPECTS

ГРАНТОВА ПРОГРАМА УКРАЇНСЬКОГО КУЛЬТУРНОГО ФОНДУ В УМОВАХ ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ І ПЕРСПЕКТИВИ

Olesia Komarnitska¹

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-379-8-9>

Сьогодні в Україні діють державні і громадські організації, діяльність яких скерована на надання грантів на численні проекти у сфері культури і мистецтва. Однією з бюджетних установ є Український культурний фонд (УКФ), створений згідно із Законом України «Про Український культурний фонд» у 2017 році (офіційний сайт – <https://ucf.in.ua/>). Одним із завдань Фонду (стаття 3 Закону) є «надання інституційної підтримки; підтримка та розвиток проектів у сферах культури та мистецтв, креативних індустрій, культурно-пізнавального (внутрішнього) туризму та національного музичного продукту» [4]. З цією метою УКФ щорічно проводить конкурс на грантові програми. Проте, з початку повномасштабної війни Російської Федерації проти України, у зв'язку із спрямуванням коштів, що передбачалися на реалізацію культурно-мистецьких проектів, на забезпечення потреб ЗСУ, грантовий сезон було тимчасово призупинено. Лише три програми 2022 року було пролонговано на 2023 рік: «Культура без бар'єрів», «Аудіовізуальне мистецтво» (ЛОТи 1–3), «Гранд-подія» (ЛОТ 1).

Аналіз звітної документації Українського культурного фонду свідчить, що в цих нових умовах Фонд активізував інші форми роботи, зокрема, 16 березня 2022 року запустив власний інформаційний щотижневий дайджест двома мовами «Хроніки культурного фронту» [5, с. 6] з метою висвітлення актуальних новин та інформації «зі світу культури та мистецтва в умовах російської збройної агресії на території України» [5, с. 11] – як для українців, так і для міжнародної аудиторії. У дайджесті надавалася також інформація про різноманітні можливості

¹ Kyiv National University of Culture and Arts, Ukraine

для українських митців (загалом 206), серед яких 33 гранти [5, с. 11]. Крім того, 5 квітня 2022 року Фонд запустив інтерактивну «Мапу культурних втрат» [7], створену на основі географічної карти України, для демонстрації масштабу руйнації пам'яток культури і мистецтва внаслідок збройної російської агресії. На кінець 2022 року Фондом було систематизовано для розміщення на цій мапі 517 культурних об'єктів [5, с. 14]. Для підтримки української культури в умовах війни, взаємодії культурних проєктів УКФ спільно з Міністерством культури та інформаційної політики України та ІТ-компанією «SoftServe» 26 травня 2022 року запровадили платформу «Культурний простір» [8] (<http://help.uaculture.org/>). До кінця 2022 року на цю платформу надійшло 1208 заявок [5, с. 12], зокрема до розділу «Культурно-мистецькі проєкти під час війни» – 211 заявок із загальним бюджетом понад 248 млн грн [5, с. 12].

Заслуговує на увагу проєкт «Мистецтво перемоги», який УКФ розпочав 3 червня 2022 року. Це арт-портал «на підтримку непереможного духу українців з метою систематизації та формування добірок наявних патріотичних робіт за категоріями: мурали, картини, плакати, меми та ілюстрації, під якими об'єднані карикатури та шаржі» [5, с. 8]. До кінця грудня 2022 року було опрацьовано та завантажено на Google диск до бази даних: розділу «Мурали боротьби» – 508 робіт; «За кордоном» – 280; «в Україні» 228; «Мілітарі мистецтво: кітч, шарж, малюнок» – 813 робіт [5, с. 14].

Іншою пропозицією УКФ у перший рік війни був запуск 14 липня 2022 року нового ЛОТу «Стипендія на відновлення культурно-мистецької діяльності» у межах грантової програми «Дослідження. Освіта. Резиденції. Стипендії» [5, с. 8] (максимальна сума гранту складала 150 тис. грн.). Наприкінці 2022 року Фонд підготував також проєктну заявку на конкурс за програмою «Креативна Європа» за напрямом: «Культура у війні: підтримка митців та інституцій у сфері культури» [5, с. 16], який проводить Європейське виконавче агентство з освіти та культури (загальний бюджет проєкту складає 2 млн євро). Із очікуваних 1300 заявок на цю програму УКФ планує підтримати близько 100 проєктів. В межах проєктної заявки заплановано три програми: «Відновлення потенціалу української культури» (травень 2023 – травень 2024 рр.); «Підтримка індивідуальної культурно-мистецької діяльності українських митців» (серпень 2023 – вересень 2024 рр.); «Наслідки російської агресії через призму мистецтва» (листопад 2023 – січень 2025 рр.) [5, с. 16–17].

Грантовий сезон Український культурний фонд продовжив вже у 2023 році після часткового відновлення фінансування (на підтримку культурно-мистецьких проєктів на 2023 рік виділено 150 млн. грн. [6]).

Крім реалізації трьох пролонгованих програм 2022 року, Фонд оголосив конкурс ще на три нові програми: «Відновлення культурно-мистецької діяльності», «Культурна спадщина» і «Культура. Регіони», за якими надійшла 1261 заявка [2, с. 5]. Розподіл заявок по секторах і фактичні суми від УКФ на реалізацію проєктів по кожному сектору відображено на рис. 1. Найбільше фінансування заплановано на проєкти з культурної спадщини (понад 559 млн грн).

Рис. 1. Розподіл заявок на грантові програми у 2023 р. за секторами

Джерело: [2, с. 7]

Після затвердження державного фінансування на 2024 рік (215,6 млн грн – на 8,96 млн більше, ніж у 2023 р., хоча і майже втричі менше довоєнного рівня) [3], Фонд продовжив грантовий сезон, проте залишив на 2024 рік лише чотири програми: «Культура без бар'єрів», «Культурна спадщина», «Відновлення культурно-мистецької діяльності» та «Культура. Регіони» [1], презентація яких відбулася 2 листопада 2023 року на офіційному сайті УКФ та його сторінках соцмереж (Facebook, Instagram та ін.). Фондом заплановано дві хвилі короткострокових грантів навесні і восени 2024 року.

Отже, в сучасних умовах війни діяльність Українського культурного фонду спрямована, насамперед, на повноцінне відновлення і подальший розвиток української культури та креативних індустрій. Діяльність Фонду є незаперечним доказом високої затребуваності підтримки програм та проєктів у сфері культури та мистецтва в Україні.

Список використаних джерел:

1. Владислав Берковський: Грантові програми на 2024 рік Український культурний фонд розробляв у три етапи. *Український культурний фонд*. 2023, 04 листопада. URL: <https://ucf.in.ua/news/02112023> (дата звернення: 15.11.2023).
2. Звіт УКФ за I квартал 2023. *Український культурний фонд*. 2023, 22 травня. 26 с. URL: https://ucf.in.ua/storage/docs/22052023/%201%20квартал%202023_878bec59504e01640c8d0880b6a2461e9ad6802f.pdf (дата звернення: 10.10.2023).
3. Кабацій М. Більше грошей на книжки та музеї: як сформовано Держбюджет-2024 на культуру. *Українська правда*. 2023, 13 листопада. URL: <https://life.pravda.com.ua/culture/2023/11/13/257643/> (дата звернення: 20.11.2023).
4. Про Український культурний фонд : Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2017. № 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1976-19#Text> (дата звернення: 15.08.2023).
5. Річний звіт Українського культурного фонду за 2022 рік. *Український культурний фонд*. 2023. 60 с. URL: https://ucf.in.ua/storage/docs/26052023/%20верстка%20ЗВІТ%202022_a2af8de16597308c7d45433506e7fe5754c61f89.pdf (дата звернення: 05.10.2023).
6. 150 мільйонів гривень передбачено для підтримки культурно-мистецьких проєктів у 2023 році. *Український культурний фонд*. 2022, 04 листопада. URL: <https://ucf.in.ua/news/04112022> (дата звернення: 30.07.2023).
7. Український культурний фонд запускає інтерактивну «Мапу культурних втрат». *Український культурний фонд*. 2022, 05 квітня. URL: https://ucf.in.ua/news/culture_loss (дата звернення: 18.07.2023).
8. Український культурний фонд спільно з МКІП запускають платформу «Культурний простір». *Український культурний фонд*. 2022, 26 травня. URL: https://ucf.in.ua/news/kulturnyi_prostir (дата звернення: 18.07.2023).